

A ști în comunicarea interpersonală

L'éducation-un trésor est caché dedans...

Ni se pare interesantă această zicere a francezilor pentru că ea conține un mare adevăr. *Educația ascunde o comoară...înțelegem subtilitatea sensului acestui mesaj din perspectiva practicii educaționale: comoară poate însemna formarea-dezvoltarea personalității copilului-tânărului- adultului care reprezintă un proces și un rezultat al educației.*

Școala este un habitat cu o ecologie particulară afirma profesorul universitar sucevean Vasile Dospinescu. Din punct de vedere organizațional, școala se conformează unor reguli psiho-socio-culturale în care interacțiunea comunicativă dă sens cunoașterii în general și învățării în mod special .

Cerințele actuale și de perspectivă ale învățământului românesc impun o abordare nouă, din punctul de vedere al teoriei curriculare. Elementele de conținut își extind funcțiile prin efectele formative și calitative la nivelul tuturor dimensiunilor educației. Termenul de **management educațional** susține profesionalizarea orientată spre creativitate, eficiență și raportare permanentă la realitățile sociale și culturale în care trăim.

Pe tot parcursul școlarității, este necesar a fi cultivată nevoia de *cunoaștere și de comunicare* pentru ca elevii, tinerii să manifeste deschidere într-o societate educațională de tip european. Cele cinci dimensiuni ale educației sunt acordate și completate cu noi structuri de conținut care vizează educația civică, economică, socială, științifică, ecologică, sanitară modernă, interculturală, precum și educația pentru pace-cooperare-schimbare.

Obiectivul strategic *educație pentru toți – educație pentru fiecare* presupune o abordare cu mare responsabilitate a fenomenului educațional atât de complex și dinamic. Nivelul standardelor educaționale europene, mereu reînnoite, aflate în pas cu ritmul impetuos al progresului uman, presupune o analiză atentă a posibilităților concrete de eficientizare a demersurilor educative din școală. Ne referim aici și la extinderea educației în spațiul extrașcolar, precum și la aportul formativ al unei educații de calitate în dimensionarea educației permanente.

Comunicarea școlară este o structură deosebit de complexă care țese raporturile dintre *actorii școlii*, susținea cu deplin temei același autor, evocat anterior. Profesorul este cel care antrenează mecanismele cognitive ale elevilor și este el însuși în centrul interacțiunii comunicative. Menirea sa este, în acest sens, aceea de abilitare a discipolilor săi în a deveni eficienți în comunicarea școlară, cu repercusiuni favorabile în comunicarea socială.

Învățarea școlară apare drept un act participativ, de operaționalizare a cunoștințelor, realizându-se o construcție cognitivă cu valoare pragmatică și nu doar un pasiv demers de receptare a elementelor din domeniul cunoașterii. Elevul devine competent prin rezultatele cunoașterii pe care și le interiorizează, dar ceea ce este cel mai important îl reprezintă faptul de a-și dezvolta capacitatea de a învăța în mod conștient, de a dori să învețe, motivația intrinsecă devenind un atribut al dezvoltării personale.

Ce presupune comunicarea din spațiul educațional școlar?

Comunicarea eficace implică interacțiune verbală și nonverbală, ascultare și tăcere, rațiune și emoție, efort de transmitere și receptare de mesaje...Nu doar reprezentanții *Școlii de la Palo Alto* susțin, ci și noi suntem întrutotul de acord că este imposibil să nu comunicăm.

Prin comunicare, la fel ca și prin frumusețe, oamenii se distribuie fără să se împartă...

Profesorul dăruiește știință și transmite elevilor săi valori ale cunoașterii (citit-scrisul, calculul matematic) sau ale existenței (valori morale și sociale, principii ale democrației), în timp ce discipolii dobândesc valori fără a-l deposeda pe transmițător de cuvinte, idei, mesaje...

Cuvine-se amintit aici *Constantin Noica*, invocându-i aserțiunea de mai sus, atât de încărcată de sensuri etice, estetice ... Comunicând, nu te sărăcești de gândul transmis, ci te umpli de el.

Dăruind vei dobândi își găsește semnificația binevenită în contextul abordării din modesta alcătuire a acestui material. Putem afirma că, în comunicare, nu se știe întotdeauna cine dă și cine primește, important este **să știi să dăruiești** și să fii apt de a primi mesajele cu aceleași sensuri cu care au fost transmise de emițător. Extinzând ideea la nivelul comunicării școlare, se impune precizarea că rezultatele prestațiilor educative vor fi vizibile în plan social cam peste două decenii, atunci când actualii elevi vor fi în situația de *a rambursa* în mod concret ceea ce au dobândit în școală.

A ști să comunici eficient este o capacitate fundamentală a celui aflat în ipostaza de emițător sau de receptor de mesaje. Depinde cât de bine știe dascălul să construiască actul comunicării cu elevii pentru a-i abilita să comunice, la rândul lor, în situații cât mai diverse. Se poate mult discuta pe acest subiect, însă am constatat câteva efecte pozitive ale unor *reguli privind comunicarea interpersonală*:

- Să îmbinăm formele de comunicare verbală, prin cuvântul rostit, cu nonverbalul (gestică, mimică, postură, mișcare, ținută) și cu paraverbalul (vocea, ritmul vorbirii, intonația, pauza, tăcerea).

- Să controlăm ascultarea activă (nu întotdeauna elevul aude ce i se comunică, deși pare atent.;
- Să încurajăm elevii să comunice deschis, sincer, să-și exprime opiniile și să le respecte pe cele ale partenerilor de dialog.
- Să conștientizăm importanța faptului de a ști să transmii informații și de a te face înțeles.
- Să nu uităm că privirea pozitivă asupra elevului îl poate încuraja și chiar transforma dintr-unul aflat ” în dificultate” în unul bun.
- Să folosim imperativul implicativ de tipul „Să facem!” sau „Cum pot eu să vă fiu de folos ?” pentru a stimula participarea elevilor timizi la actul comunicării.

Dacă elevul **știe să învețe**, să încorporeze în comportamentul propriu valorile umane, dacă **știe să comunice** cu cei din jur, înseamnă că **va ști să trăiască** împreună cu ceilalți, **va ști să devină** ceea ce își dorește. **A ȘTI** în educație nu mai înseamnă doar informație, ci, în mod prioritar, a avea atitudini, capacități, comportamente pozitive, a fi creativ.

*Pentru cadrul didactic, a ști înseamnă responsabilitate, valorizarea resurselor umane, iar competența sa profesională trebuie să demonstreze faptic modul de a ști să acționeze eficient pentru realizarea obiectivelor curriculare. Amintim aici o aserțiune din lucrarea *Tratat despre lucrul bine făcut* a lui Tadeusz Kotarbinski: *Orice act eficace e un act creator.**

La toate disciplinele școlare, operaționalizăm verbele **a ști, a cunoaște**...Acestea devin cu adevărat importante din punct de veder semantic și pragmatic dacă avem în centrul preocupărilor **elevul** care trebuie să **știe să comunice, să învețe, să facă, să trăiască** într-un mediu care să-i favorizeze dezvoltarea armonioasă a personalității, **să devină** ceea ce își dorește, conform aptitudinilor și intereselor sale.

Din ideile prezentate, credem că mai rezultă o dimensiune importantă a verbului **savoir**...a ști, a cunoaște: aceea de **a ști să te bucuri**, de a dăruii bucurie, pace și respect celor din jur, de a găsi bucurii în oameni, lucruri, fapte. Gestiunea comunicării interpersonale și a grupului de elevi face parte din știința și arta managementului.

BIBLIOGRAFIE

- Abric, Jean, Claude, Psihologia comunicării, Editura Polirom, Iași, 2002;
 Albu, Gabriel, Comunicarea interpersonală, Editura Institutul European, Iași, 2008;
 Balzac, Honoré de, Maxime și cugetări, Editura Albatros, București, 1979;
 Dospinescu, Vasile, Semiotică și discurs didactic, E. D. P. , București, 1998;

Dospinescu, Vasile, *Semne și cunoaștere în discursul didactic*, Editura Junimea , Iași, 1997;

Iucu, B. Romiță, *Managementul clasei de elevi-gestionarea situațiilor de criză educațională*, Editura Polirom, Iași, 2006;

Mitrofan, Nicolae, *Aptitudinea pedagogică*, Editura Academiei, București, 1998;

Pânișoară, Ion-Ovidiu, *Comunicarea eficientă*, Editura Polirom, Iași, 2004;

Pann, Anton, *De la lume adunate și iarăși la lume date*, Editura Albatros, București, 1976;

Păun, Emil, *Școala- abordare sociopedagogică*, Editura Polirom, Iași, 1999;

Stan, Emil, *Managementul clasei*, Editura Aramis, București, 2003;

Șoitu, Laurențiu, *Pedagogia comunicării*, Editura Institutul European, Iași, 2001;